

Forskerforbundets strategi for bærekraft

Notat vedtatt av Hovedstyret 01.02.2024

Skriftserien
1/2024

Innledning

FN vedtok i 2015 en agenda for bærekraftig utvikling, med et rammeverk på [17 målområder](#) med til sammen 169 delmål. Samlet utgjør de en felles arbeidsplan og retning for alle land, næringsliv og sivilsamfunn. Målene skal innfris innen 2030 og Norge er forpliktet til å integrere bærekraftsmålene i alle sektorer.

Forskning og kunnskapsutvikling er avgjørende for en bærekraftig utvikling og forbundets medlemmer har en sentral rolle i arbeidet med å nå bærekraftsmålene. Forskerforbundets bærekraftspolitikk er forankret i forbundets verdiplattform og arbeidsprogram. Arbeid med klima og bærekraft forutsetter at bærekraftsmålene ses i sammenheng. For Forskerforbundet er det likevel særlig bærekraftsmål 4 om utdanning, 5 om likestilling, 8 om anstendig arbeid og bærekraftig vekst og 9 om å styrke privat og offentlig forskning og utvikling, som er relevante.

Tre områder i Forskerforbundets arbeid for bærekraft

Forskerforbundets arbeid med bærekraft er konsentrert om tre områder:

- Styrke medbestemmelse, mangfold, likestilling og bedre arbeidsvilkår, i tråd med bærekraftsmålet om et anstendig arbeidsliv.
- Fremme betydningen av investering i kunnskap og forskning og dens grunnleggende rolle for omstilling til et bærekraftig samfunn.
- Redusere eget klimaavtrykk og være en bærekraftig og miljøbevisst organisasjon.

Styrke medbestemmelse, likestilling og bedre arbeidsvilkår

Som fagforening arbeider Forskerforbundet for å styrke medbestemmelse, likestilling og bedre arbeidsvilkår, i tråd med bærekraftsmålet om anstendig arbeidsliv for alle. Arbeidet for gode lønns- og arbeidsvilkår og trygge ansettelsesforhold er sentralt i dette arbeidet. Dette omfatter blant annet også likestilling, inkluderende arbeidsplasser og å fjerne alle former for diskriminering.

Den norske modellen basert på lokalt og sentralt partssamarbeid har blant annet bidratt til at omfattende omstillinger i samfunnet er gjennomført uten langvarige store konflikter og splittelser i samfunnet. Arbeid for klima og bærekraft er i dag nedfelt i alle hovedavtaler i alle tariffområder i arbeidslivet. Felles for bestemmelsene er at de overfører mye av ansvaret for konkrete løsninger på virksomhetsnivå til ansatte, tillitsvalgte og arbeidsgivere. Det er viktig at omstilling til et bærekraftig samfunn skjer på en rettferdig måte som involverer alle.

Den norske modellen har gitt Norge økt omstillingsevne og bidratt til å sikre økt produktivitet, økonomisk vekst og velferdsutvikling. Den lokale medbestemmelsen utgjør grunnlaget for trepartssamarbeidet og den norske modellen. Tillitsvalgte har rett til å bli informert og diskutere saker som angår de ansatte, og bidrar til bærekraftige valg og handlinger for virksomheten.

Skal vi lykkes i bærekraftsarbeidet er det viktig at både arbeidstakere og arbeidsgivere bidrar med sin kompetanse og fagkunnskap for felles løsninger. Oppfølging av tiltak og bestemmelser er et institusjonelt ansvar og arbeidsgivers ansvar. Medbestemmelse og medvirkning gir mer treffsikre og legitime tiltak og sikrer at ansvar som pålegges institusjoner og virksomheter er håndterbare og konkrete.

Forskerforbundet skal arbeide i tråd med internasjonal og nasjonal fagbevegelse for en rettferdig omstilling mot et bærekraftig samfunn. Fagforeningenes rolle globalt, nasjonalt og lokalt skal bidra til å sikre en rettferdig omstilling og involvering. Forskerforbundet er en del av Unio-samarbeidet for å nå bærekraftsmålene og deltar i et nettverk med andre fagforeninger på tvers av hovedsammenslutninger.

Forskerforbundet arbeider for:

- Gode arbeidsvilkår for kunnskapsarbeidere. Den samlede innsats for gode arbeidsvilkår for kunnskapsarbeidere, samt langsiktige perspektiv og gode vilkår for forskning, faste stillinger, likestilling, mangfold, medbestemmelse og faglig frihet, er noen av Forskerforbundets viktigste bidrag til bærekraftsarbeidet.
- Styrking av medbestemmelse og medvirkning nasjonalt og lokalt for å sikre ansatte gode og trygge lønns- og arbeidsvilkår og til utvikling av bærekraftige valg og handlinger.
- Etablering av arenaer, nettverk og plattformer for formidling og deling av kunnskap og erfaringer i arbeidet med klima og bærekraft. Dette gjøres ved å gjennomføre kurs og tillitsvalgtopplæring, i egen regi og sammen med Unio. Kurstilbudene skal fremme bevisstgjøring og styrke bærekraftsarbeidet lokalt.
- Utvikling, konkretisering og tydeliggjøring av tariffavtalenes bestemmelser om bærekraftige løsninger i partssamarbeidet. Dette gjøres ved å utveksle erfaringer og utforske handlingsrommet tariffavtalen gir lokalt. Dette kan gjerne gjøres i samarbeid med andre fagforeninger.
- At bestemmelser om bærekraft og partssamarbeid innlemmes i Abelia-avtalen, som det siste tariffområdet som ikke har dette.
- At bærekraftsarbeidet i de enkelte virksomhetene skjer innenfor rammen av det lokale partssamarbeidet og med ansattes medvirkning.

Investering i kunnskap og forskning for bærekraft

Forskning, utdanning og forskningsdrevet innovasjon er grunnleggende for det moderne samfunn, den velferd og den velstand vi har i dag. Nasjonale og globale utfordringer som bærekraftig økonomisk utvikling, klima, energi, migrasjon, fattigdom, matproduksjon og helse, krever at det satses sterkere på kunnskapsutvikling. Forskning er en forutsetning og premissleverandør for arbeid med bærekraft. De store utfordringene tilsier en langt sterkere satsing på utdanning, forskning og innovasjon. Et offensivt kunnskapssystem er en god investering for Norge og et godt bidrag til langsiktig løsning på de store utfordringene ikke bare i Europa, men også globalt.

Samtidig som Forskerforbundet arbeider for å styrke forskning på bærekraft og klimavennlige løsninger, skal vi verne om den akademiske friheten og sikre at føringer på forskning og undervisning ikke innskrenker den akademiske friheten. I et land der én av fire ikke tror at klimaendringer er menneskeskapte, er det viktig med forskningsbasert informasjon som kan bidra til en saklig debatt. Det å arbeide for at de ansatte har tid og mulighet til formidling, er derfor viktig i arbeidet for bærekraft. Videre er det viktig at de ansatte kan ytre seg uten hets og frykt for represalier.

Utdanningssektoren er sentral for omstilling til et bærekraftig samfunn. Undervisning innen høyere utdanning skal være forskningsbasert, og arbeidet for god undervisning er derfor nært knyttet til arbeidet for å styrke forskningsvilkårene.

Forskerforbundet arbeider for:

- Bedre vilkår og økte ressurser til forskning. Dette gjør vi ved å kreve økte grunnbevilgninger til forskning generelt. Målet er å etablere en opptrappingsplan for økt forskningsinnsats for å nå 3%-målet innen 2030.
- At det investeres i forskning på bærekraftige løsninger og hvordan vi kan begrense klimaendringer.
- Sikring av god og forskningsbasert utdanning.
- Grunnlovsfesting av akademisk frihet. Målet er å sikre den frie forskningen og forskningens legitimitet.
- Gode vilkår for og mulighet til formidling. Målet er beskyttelse av kunnskapsarbeidere som utsettes for hets og at forskningsbasert informasjon bidrar til en saklig og opplyst offentlig debatt. Videre er det et mål at forskningen når ut, slik at kunnskap som utvikles kan tas i bruk i samfunnet og omsettes i bærekraftige praksiser.

Arbeid med bærekraft i egen organisasjon og virksomhet

Omstilling til et bærekraftig samfunn forutsetter at alle samfunnsaktører arbeider med bærekraft, og for å redusere eget klimaavtrykk. Dette gjelder også for Forskerforbundet. Vår aktivitet og virksomhet skal være bærekraftig og prioritere løsninger som bidrar til reduksjon av utslipp og styrking av anstendige arbeidsforhold. Forskerforbundet skal også bidra til at våre tillitsvalgte og medlemmer tilegner seg relevant kompetanse for å bevisstgjøre, mobilisere og påvirke arbeidsgivere for sammen å skape en mer bærekraftig fremtid for alle.

Forskerforbundet arbeider for:

- I tildeling av OU-midler til gjennomføring av kurs og seminarer stilles det krav om bruk av kurssteder og [hoteller med tariffavtale for sine ansatte](#) og en god miljøprofil med tanke på matservering, matsvinn etc. Innen 2024 skal disse kravene være innarbeidet.
- Miljøvennlige forbruks- og profileringsartikler i vår nettbutikk og innarbeide dette i hele organisasjonen innen 2024.
- Reisepolicy med tanke på å redusere klimagassutslipp. Vi skal ha et bevisst forhold til flyreiser og hotellopphold, og velge den mest klima- og miljøvennlige reisemåten der det er hensiktsmessig.
- Utvikling av digitale løsninger som kan bidra til redusert reiseaktivitet.
- Informasjonsspredning og kompetanseheving knyttet til bærekraftsarbeidet, slik det er tilrettelagt for i avtaleverket. Vi skal legge til rette for at våre tillitsvalgte og medlemmer kan tilegne seg relevant kompetanse for å bevisstgjøre, mobilisere og påvirke arbeidsgivere, lokale og sentrale myndigheter til å bygge en mer bærekraftig fremtid for alle.
- Bærekraftige investeringer og finanskrav ved å følge retningslinjer knyttet til bærekraft og etikk i forvaltningen av forbundets kapital. Målet er at verdiskaping på langsiktig kapital skal bidra til bærekraftig utvikling og at arbeidstakerrettigheter skal tillegges særlig vekt i egen investeringsstrategi.

FORSKER FORBUNDET

- Forskerforbundet er landets største og ledende fag- og interesseorganisasjon for ansatte i forskning, høyere utdanning og kunnskapsformidling.
- Forskerforbundet er tilsluttet Unio – hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannede.
- Forskerforbundet arbeider for høyere lønn og bedre arbeidsvilkår for medlemmene.
- Forskerforbundet ivaretar medlemmenes interesser i forsknings- og utdanningspolitiske spørsmål.

Forskerforbundet

Postadresse: Postboks 1025
Sentrum, 0104 Oslo

Besøksadresse:
Tullins gate 2, Oslo

Sentralbord: +47 21 02 34 00
post@forskerforbundet.no